

KESKKONNAAMET

VALICECAR OÜ
info@valicecar.ee

09.12.2021 nr DM-110955-20

Keskkonnamõju hindamise algatamine Massiaru III liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusele

VALICECAR OÜ (registrikood 11102086, aadress Pärnu maakond, Lääneranna vald, Pikavere küla, Tooma, 88430) esitas Keskkonnaametile 28.07.2020 maavara kaevandamise keskkonnaloa (edaspidi kaevandamisluba) taotluse T/KL-1004538 (registreeritud 28.07.2020 Keskkonnaameti süsteemis KOTKAS nr DM-110955-1). Korrigeeritud taotlus T/KL-1004890 esitati 25.08.2020. Maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 42 lõike 1 kohaselt peab kaevandamiseks olema kaevandamisluba. Keskkonnaamet võttis 26.08.2020 kirjaga nr DM-110955-6 kaevandamisloa taotluse menetlusse.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 p-de 1 ja 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik.

KeHJS § 11 lg 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lg 2 p 2, § 11 lg-te 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi *määrus nr 224*) § 3 p 4 ja § 15 p 8 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas kavandatava tegevusega võib eeldatavalt kaasneda oluline keskkonnamõju või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle, kui tegemist on sellise tegevusega, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada

Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti.

Taotletav Massiaru III liivakarjääri mäeeraldis asub Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Massiaru külas, eraomandis olevatel maaüksustel Linnulaulu (tunnus: 21301:001:0167), Laulaste (tunnus:21302:003:0128), Pääsu (tunnus: 21302:003:0031), Laulastemaa (tunnus: 21301:001:0166), Laulastepõllu (tunnus: 21302:003:0095). Taotletava mäeeraldise pindala on 24,49 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala 24,49 ha.

Massiaru III liivakarjääri mäeeraldis piirneb Natura 2000 võrgustiku Põhja-Liivimaa linnualaga (rahvusvaheline kood RAH0000122) ja Laulaste loodusala (rahvusvaheline kood RAH0000508) Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" (edaspidi *korraldus nr 615-k*) lisa 1 p 1 ap 44 ja p 2 ap 181. Põhja-Liivimaa linnuala ja Laulaste loodusala on Massiaru III liivakarjääri piirkonnas siseriikliku kaitse all Laulaste looduskaitsealana (keskkonnaregistri kood KLO1000318).

Seega, antud juhul kohaldub määruse nr 224 § 15 p 8.

Eelnevast tulenevalt annab Keskkonnaamet KMH vajalikkuse eelhinnangu selle kohta, kas VALICECAR OÜ poolt kavandatava tegevusega (kaevandamine Massiaru III liivakarjääri mäeeraldisel) võib eeldatavalt kaasneda oluline keskkonnamõju või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle. KeHJS § 6 lg 22 ja lg 31 kohaselt otsustatakse KMH vajalikkus, lähtudes KeHJS § 6 lg 3 kohase eelhinnangu tulemustest ning menetlusosaliste ja KeHJS § 6 lg-s 31 nimetatud asjaomase asutuse seisukohast.

I. EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 järgi Keskkonnaamet annab eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi *määrus nr 31*).

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

Kaevandamisloa taotlust, sh KeHJS § 6¹ lg 1 kohast teave ja Keskkonnaregistri infot.

1. Tegevuse ala ja selle lähiümbruse keskkonnatingimused

Taotletav mäeeraldis ja mäeeraldise teenindusmaa asuvad Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Massiaru külas, eraomandis olevatel maaüksustel Linnulaulu (tunnus: 21301:001:0167), Laulaste (tunnus: 21302:003:0128), Pääsu (tunnus: 21302:003:0031), Laulastemaa (tunnus: 21301:001:0166), Laulastepõllu (tunnus: 21302:003:0095). Taotletava mäeeraldise pindala on 24,49 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala 24,49 ha. Taotletav mäeeraldis hõlmab Massiaru liivamaardla (registrikaart nr 853) maavaravaru plokkide 15, 16, 17 ja 18 ehitusliiva aktiivse tarbevaru.

Taotletav Massiaru III liivakarjäär asub Urissaare külast otsesihis ca 3,6 km lõuna suunas, Kabli külast otsesihis ca 7,7 km ida suunas ja Lanksaare külast otsesihis ca 13,6 km lääne suunas.

Massiaru III liivakarjäär koosneb kahest lahustükist (alad I ja II). Karjääri läänepoolne ala I asub eraomandis oleval katastriüksusel Linnulaulu (tunnus: 21301:001:0167; sihtotstarve: maatulundusmaa 100%) ning idapoolne ala II asub järgmistel eraomandis olevatel katastriüksustel: Laulaste (tunnus: 21302:003:0128; sihtotstarve: maatulundusmaa 100%), Pääsu (tunnus: 21302:003:0031; sihtotstarve: maatulundusmaa 100%), Laulastemaa (tunnus: 21301:001:0166; sihtotstarve: maatulundusmaa 100%), Laulastepõllu (tunnus: 21302:003:0095; sihtotstarve: maatulundusmaa 100%). VALICECAR OÜ-l on kokkulepe maaomanikuga nimetatud katastriüksuste kasutamiseks maavara geoloogilise uuringu loa taotlemiseks, geoloogiliste uuringute läbiviimiseks, maavaravaru kinnitamiseks, maavara kaevandamisloa taotlemiseks ja maavara kaevandamiseks kogu kinnistute pindala piires.

Karjääri läänepoolne ala (ala I) külgneb lõunapiiril katastriüksusega Laulastemetsa (21302:003:0096), lääne- ja põhjapiiril katastriüksusega Orajõe metskond 3 (21302:003:0120). Karjääri idapoolne ala (ala II) külgneb idapiiril katastriüksustega Vähila (21302:003:0104), Sildoja (21302:003:0022), lõunapiir külgneb katastriüksusega Kuusiku (21302:003:0125) ja põhjapiiril katastriüksusega Ääremetsa (21302:003:0129). Ülejäänud osas ei ole karjääri piiridel külgnemist naaberkinnistutega, vaid jätkuvad kattuvad kinnistud.

Massiaru III liivakarjäärist ~100 m põhjas kulgeb Kabli-Massiaru riigi kõrvalmaantee (tee nr 19336) 30 m laiuse kaitsevööndiga. Kaugusel ca 335 m ida pool on Laiksaare-Massiaru-Teaste riigi kõrvalmaantee (tee nr 19334). Karjääri ala II läheduses on avalikus kasutuses olev kohalik Männiku tee (tee nr 2130040).

Taotletavast alast 410 m loode poole jääb Massiaru liivakarjäär (22,07 ha, kaevandamisluba nr L.MK/320352, loa omanik RMK) ja põhja poole ca 400 m Massiaru II liivakarjäär (82,38 ha, taotlus menetluses, loa taotleja osaühing Eesti Killustik).

Pärast varu väljakaevamist korrastatakse kaevandatud maa rohumaaks ja veekogumaaks.

Massiaru III liivakarjääri ala I külgneb põhja- ja lääneservast Laulaste looduskaitsealaga. Karjääri lahustükkide vahel kulgeb kuni 10 km² valgalaga maaparandussüsteemi eesvool, mille kood maaparandussüsteemide registris on 61151800301000011M, ning mille eesvoolu veekaitsevööndiga ja kalda piiranguvööndiga uuringuruumil kattumist ei ole. Karjääri ala II piirneb Laulaste katastriüksuse läänepiiril Laulaste looduskaitsealaga ja kattub peaaegu täielikult maaparandussüsteemi äärealaga mille kood maaparandussüsteemide registris on 6115180030100. Maaparandussüsteemi piires geoloogilise uuringu tegemiseks ja võimalikuks hilisemaks kaevandamiseks on saadud Põllumajandusameti 30.01.2019 kooskõlastus nr 14.2-1/3066. Karjäärist ~150 m kaugusele loodesuunda jääb 10 kuni 25 km² valgalaga Priivitsa oja (VEE1151800) kalda piiranguvöönd.

Massiaru III liivakarjääri alast I 300 m kaugusele loode poole jääb III kategooria kaitsealuse loomaliigi leiukoht KLO9113851, *Strix uralensis* (händkakk) ja 340 m kaugusel samas suunas III kategooria kaitsealuse taimeliigi leiukoht KLO9700473, *Lobaria pulmonaria* (harilik

kopsusamblik). Uuringuruumi idapoolsest lahustükist (alast II) 550 m kaugusele põhjapoole jääb III kategooria kaitsealuse loomaliigi leiukoht, *Picus canus* (hallpea-rähn) ja 740 m kaugusele III kategooria kaitsealuse loomaliigi leiukoht KLO9113818, *Dryocopus martius* (musträhn). Samas suunas 550 m kaugusel asuvad II kategooria kaitsealuste taimeliikide leiukohad KLO9338490, *Carex disperma* (örn tarn); KLO9338495, *Carex irrigua* (sagristarn) ning III kategooria kaitsealuste taimeliikide leiukohad KLO9700847, *Menegazzia terebrata* (harilik poorsamblik); KLO9700866, *Thelotrema lepadinum* (harilik koobassamblik); KLO9338623, *Huperzia selago* (harilik ungrukold) ja 860 m kaugusel KLO9401075, *Sphagnum wulfianum* (Wulfi turbasammal).

Massiaru III liivakarjääri alast I 640 m kaugusel asub II kategooria kaitsealuse linnuliigi leiukoht KLO9113808, *Dendrocopos leucotos* (valgeselg-kirjurähn).

Vääriselupaikadest asuvad Massiaru III liivakarjääri alast II 490 m kaugusel põhjapool VEP204237 ja 570 m kaugusel loode suunas VEP117001.

Maapinna reljeef karjääri lähiümbruses jääb topomöödistamise andmetel absoluutkõrguste vahemikku 29 kuni 36 m tõusuga ida suunas. Karjääri alal I kasvab ~50% ulatuses mets ja ülejäänud ala on raiesmik, ala II on küntud põld.

Taotletavale alale lähimad majapidamised on Saadu (ca 130 m põhjasuunas), Metsääre (ca 110 m põhjasuunas), Kellukese (110 m kirdesuunas), Tamme (195 m idasuunas), Laulastemaa (38 m idasuunas) ja Kuusiku (115 m kagusuunas).

Maastikuliselt paikneb Massiaru liivamaardla madalal ja lamedal kirde- ja edelasuunalisel Antsülusjärve rannavallil. Massiaru III liivakarjääriga kattuva rannaastangu piires levib liivsavimoreenil liivakihi kompleks: kasuliku kihi ülemine osa keskmise paksusega 1,1 m on esindatud puhta liivaga ning alumine osa keskmise paksusega 1,6 m on esindatud kruusaka liivaga. Kasulikus kihis peenosiste sisaldus on väike, suureneb reeglina sügavusega kuni 8%. Kasuliku kihi paksus väheneb ida- ja läänesuunas.

Taotletav liivakarjäär ei asu Natura 2000 nimistusse kantud alal ega kattu ka teiste looduskaitsealuste objektidega.

13.02.2018 kehtestatud Pärnu maakonnaplaneeringuga „Rail Balticu raudtee trassi asukoha määramine“ kavandatud Rail Baltic raudtee trassikoridor jääb taotletavast mäeeraldisest ~3 km kaugusele lääne suunda. Taotletava liivakarjääri lõigus on planeering Riigikohtu otsusega tühistatud, Pärnu maakonnaplaneeringut uuendatakse. RB trassi asukoht karjääri suhtes võib muutuda ning tekkida võib koosmõju.

Mäeeraldise teenindusmaa piirides kultuurimälestisi ei ole, kuid juhuslike leidude korral tuleb teavitada kohe Muinsuskaitseametit.

Pärnu maakonnaplaneeringu järgi jääb taotletav ala roheline võrgustiku tuumala servaalale. Rohelise võrgustiku elemendid on tuumalad ja koridorid. Tuumalad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega looduslad, paljudele kaitsealustele liikidele olulised elupaigad või kasvukohad, millele valdavalt võrgustiku funktsioneerimine toetub. Koridorid seovad tuumalad

ühtseks funktsioneerivaks tervikuks ja on liikide rände ja liikumisteedeks ühest tuumalast teise.

Rohelise võrgustiku planeerimisega on loodud looduslikus seisundis aladest toimiv süsteem, et seeläbi tagada koosluste ja liikide säilimine ning pehmeneda ja korvata inimtekkelisi mõjusid.

Maakonnaplaneeringu kohaselt tuleb maardlate kasutuselevõtul või maardlas uute karjäärade rajamisel enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus (keskkonnamõju hindamine; müra, tolmu ja vibratsiooni mõõtmine või modelleerimine, hüdrogeoloogilised uuringud jne) ning rakendada asjakohased meetmed kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks. Rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks tuleb säilitada rohelise võrgustiku terviklikkus, sidusus ja vältida loodusalade killustamist. Samuti tuleb tagada, et looduslike alade osatähtsus tuumaladel ei langeks alla 90% pindalast ning koridorides alla 70 % koridori keskmisest läbimõõdust. Juhul, kui karjääri rajamine on möödapääsmatu, tuleb enne kaevandama asumist kavandada rohelise võrgustiku asenduskoridor või -ala, et rohelise võrgustiku sidusus säiliks. Kaevandamise lõppedes korrastada kaevandatud ala ja võimalusel taastada rohelise võrgustiku osana. Loa andjal on õigus rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks seada vajalikke leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid.

Haldusreformi eelse Häädemeeste valla üldplaneeringu kohaselt jääb taotletav mäeeraldis osaliselt põllumaale ja osaliselt rohelise võrgustiku servaalale. Valla üldplaneeringu kohaselt ei ole rohevõrgustiku alad ja väärtuslikud maastikud takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja väljaandmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel, kuid tuleb jälgida, et looduslike alade osatähtsus tugialas ei lange alla 90%. Valla üldplaneeringu kohaselt on suurtele tugialadele ja koridoridele (kus asub ka Massiaru III mäeeraldis) on reeglina vastunäidustatud teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmehoidlad, mäe-tööstus, kõrge keskkonnariskiga rajatised) rajamine. Juhul kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja rakendada vajalikke keskkonnameetmeid võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks.

Uue karjääri rajamisega kaasneb rohelise võrgustiku pindala vähenemine ja häiring rohelise võrgustiku looduslikule seisundile müra, tolmu, veerežiimi muutuste kaudu. Kehtivate strateegiliste planeerimisdokumentide järgi on rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks vajalik seada asjakohaseid leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid.

2. Tegevuse iseloom, kaasa arvatud selle tehnoloogiline tase

VALICECAR OÜ taotleb kaevandamisluba Massiaru III liivakarjääri mäeeraldisele. Kaevandamisloa taotluse kohaselt oli seisuga 01.01.2020 mäeeraldisega seotud ehitusliiv (aktiivne tarbevaru 699 tuh m³ ja kaevandatav varu 641 tuh m³). Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 46 tuh m³. Kaevandatav maavaravaru asub ülevalpool ja allpool põhjavee taset. Maavara kavatakse kasutada teedehituses ja ehituses. Katendi maht mäeeraldise piires on 139 tuh.m³, sealhulgas mulla kogus on 88 tuh m³. Kaevandatud maa korrastatakse rohumaaks ja veekogumaks.

Mäenduslikud kaevandamistingimused taotletaval mäeeraldisel on rahuldavad. Kaevandamise ettevalmistustöödeks on metsa raadamine, kändude juurimine ning koondamine ja kattedepinnase

koorimine. Karjääri alal I kasvab ~50% ulatuses mets ja ülejäänud ala on raiesmik, ala II on küntud põld. Mäeeraldisel saab paljandustöid teostada buldooseri või ekskavaatoriga. Ekskavaator tõstab kattepinna ajutisse puistangusse või otse kallurile, millega veetakse kattepinna puistangusse. Kattepinna kogutakse aunadesse ning mäetööde arenedes kasutatakse võimalusel kaevandatud ala korrastamisel. Katendit on võimalik ajutiselt ladustada mäeeraldisel teenindusmaal ja mäeeraldisel. Katendist moodustatud vallid mäeeraldisel teenindusmaa servas minimeerivad täiendavalt müra ja tolmu levikut karjääri alalt. Katendit saab kasutada vastavalt kaevandatud maa korrastamise projektile karjääri alade korrastamiseks või võõrandada.

Maavara kaevandamist Massiaru III liivakarjääris on võimalik teostada astangute kaupa ekskavaatoriga. Esmalt väljatakse veepealne ja seejärel veealune maavaravaru. Korrastamise töömahtude, mis on mõjutatud stabiliseeruvast veetasemest, aegsaks täpsustamiseks on soovitatav veealuse maavara kaevandamist mäeeraldisel alal I alustada ala lääne osast ja liikuda itta ning alal II on soovitatav alustada kaevandamist lääne piiri põhjaosast ja liikuda paralleelselt piiriga kaevandades itta. Veepealset maavara kaevandades seisab ekskavaator karjääri külje ääres, ammutab materjali ja tõstab selle kallurauto kasti. Veealune materjal tõstetakse esmalt vallidesse ja jäetakse nõrguma. Pärast vee väljanõrgumist võib alustada materjali laadimist ekskavaatoriga või rataslaaduriga kallurauto kasti. Vastavalt nõudlusele turustatakse kaevandatud maavara kas looduslikul (töötlemata) või töödeldud (sõelutuna) kujul. Kallur transpordib seega materjali edasi kas otse tarbijani või siis tõstetakse kaemis esmalt ekskavaatori abil sõelumisseadme korusse. Juhul kui on vajalik materjali töödelda, siis peale sõelumist moodustatakse materjali puistangud ning sealt edasi transporditakse see tarbijani. Maavara väljaveoks kasutatakse olemasolevaid veoteid. Toodangu laadimisel saab kasutada ekskavaatorit või rataslaadurit.

Kaevetöödeks koostatakse kaevandamise projekt, täpsem kaevetööde kava kantakse kaevetööde plaanile. Karjäärialal hilisemal korrastamisel tuleb nõlvad tasandada. Kaevandatud ala on võimalik hiljem kasutada rohumana ja veekogu maana.

2.1 Tegevusega kaasnevad tegurid

2.1.1 Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirgus- ja lõhnareostust ettevõtte tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne.

2.1.2 Jäätmete

Kaevandamise käigus tootmisjäätmeid ei teki ning prügi ladustamine karjäärialale on keelatud. Karjääri teenindavad masinad peavad olema läbinud regulaarse tehnilise kontrolli, et vältida kütuse- ja õlilekkeid. Juhul, kui ikkagi tekib olukord, kus naftaproduktid on masinatest lekkinud, kohustub kaevandaja viivitamatult reostuse likvideerima vahenditega, mille olemasolu on karjääris ette nähtud. Katend ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaale ning kasutatakse hilisemal maa-ala korrastamisel, mistõttu on tegemist taaskasutatava materjaliga. Seega võib karjääris tekkida igapäevase karjääritöö käigus vaid olmejäätmeid, mille nõuetekohasel käitlemisel keskkonnale olulist negatiivset mõju ei tekitata.

2.1.3 Vesi ja pinnas

Maavara kaevandamine toimub nii üleval- ja allpool põhjavee taset paikneva maavara osas põhjavee taset alandamata. Ka põhjaveetaset alandamata väljatava maavaramahu arvelt veetase karjäärilal siiski mõnevõrra alaneb. Veetaseme alanemise ulatus sõltub kaevandatava materjali ning sellest välja nõrguva vee kogusest, sademetest, aurumisest, läbi külgmiste karjääriseinade ja -põhja filtreeruvast veest jm teguritest. Kaevandatud materjalist nõrguva vee kogus sõltub aga eelkõige kaevandatava liiva poorsusest (näitab maksimaalset veekogust settes/kivimis veega küllastatuse korral) ning veeannist (kivimist/settest raskusjõu mõjul väljavoolava vee kogus), aga ka kliimatilistest tingimustest, näiteks aurumisest. Karjääri täpne mõju põhja- ja pinnaveerežiimile ei ole teada. Keskkonnaametil puuduvad ka andmed karjääri lähiala salv- ja puurkaevude kohta.

2.1.4 Õhu saastatus

Liiva kaevandamisel on võimalikeks tahkete osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Tahkete osakeste eraldumine mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tahkete osakeste eraldumine kruuskattega teedel liiklemisel transpordivahendite (eriti raskeveokid ehk kallurid) ratastelt ning lahtistelt koormatelt.

Maavara kaevandamisel ja veol eralduvad õhku töötavate masinate heitgaasid. Need hajuvad õhus ja nendes esinevate saastekomponentide sisaldus ei ületa lubatud piirväärtusi.

Peenosakeste ehk tolmu tekitajateks karjääris on samad masinad ja seadmed, mis tekitavad ka müra. Kaevandamismasinate tekitatud tolmu hulk näiteks kaevise laadimisel on suhteliselt väike (kaevise loodusliku niiskuse tõttu) ja see settib maha masinate töökoha läheduses 50–100 m kaugusel. Kaugemale võib tolmu levida kaevist vedavatest kallurautodest. Avamaal, niisutamata kruusateedel võib tolmu levida tuulega 150–200 m kaugusele.

Majapidamised paiknevad karjäärist ebasoodsas suunas, st valdavate tuulte osas allatuult. Tahkete osakeste leviku ulatus ei ole planeeritava karjääri puhul täpselt teada ja vajab täpsustamist.

2.1.5 Müra

Müra tekitavad karjääris töötavad masinad (ekskavaator, laadur, kallurauto). Samuti põhjustab müra valmistoodangu väljavedu selleks kasutatavate teede lähiümbruses.

Transpordimasinal on müratase normeeritud. Kehtivate müra normtasemete järgi on 150 kW ja suurema mootoriga ning täismassiga 12 t ja raskemate veokite müratase vahemikus 84–90 dB. Sama valju müra tekitavad ka ekskavaator, buldooser ja kopplaadur. Avamaal alaneb müratase arvutuslikult 100 m kaugusel müraallikast 16 dB, 200 m kaugusel 20 dB ja 300 m kaugusel 23 dB võrra. Karjääris liiguvad masinad süvendis ja puistangute vahel, mis toimivad müra tõketena ja alandavad mürataset 18–25 dB võrra.

Tegelik müra levik Massiaru külas ei ole teada. Erinevalt Massiaru II liivakarjäärist paikneb Massiaru III karjäär külale lähemal, majapidamise ja karjääri vahel puudub müra levikut vähendav metsavöönd, majapidamised paiknevad karjäärist ebasoodsas suunas, st valdavate tuulte osas allatuult.

2.1.6 Vibratsioon

Karjääri kaevandamistöödega ei kaasne mujale levivat vibratsiooni, kuna ei kasutata lõhkamistega hüdrovasaraid.

2.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkusest

Mäetöödel on potentsiaalseks reostusallikaks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle vältimiseks tuleb jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades.

3. Kavandatava tegevuse eeldatavasse mõjupiirkonda jäävate Natura 2000 võrgustiku alade kirjeldus

Põhja-Liivimaa linnuala^[1]

Massiaru III liivkarjääri mäeeraldis piirneb Põhja-Liivimaa linnualaga, mille kaitse-eesmärk on järgmiste liikide elupaikade kaitsmine: suur-laukhani (*Anser albifrons*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), rukkirääk (*Crex crex*), laululuik (*Cygnus cygnus*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), järvekaur (*Gavia arctica*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), rabapüü (*Lagopus lagopus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hallõgija (*Lanius excubitor*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), händkakk (*Strix uralensis*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

Natura 2000 võrgustiku Põhja-Liivimaa linnuala kaitse-eesmärgiks seatud liikidest, kelle Keskkonnaregistrisse kantud elupaigad on mäeeraldise lähistel: umbes 700 m kaugusel I kategooria kaitsealune *Ciconia nigra* (must-toonekurg), II kategooria kaitsealustest liikidest 600 m kaugusel *Dendrocopos leucotos* (valgeselg-kirjurähn) ja umbes 660 m kaugusel *Picoides tridactylus* (laanerähn), umbes 1 km kaugusel *Glaucidium passerinum* (värbkakk) ja, III kategooria kaitse all olevatest liikidest umbes 270 m kaugusel olev *Strix uralensis* (händkakk), *Tetrastes bonasia* (laanepüü) ja 480 m kaugusel *Picus canus* (hallpea-rähn).

Must-toonekure (*Ciconia nigra*) kaitse tegevuskava^[2] kohaselt on must-toonekurg väga suure areaaliga linnuliik, kuid tema seisund on soodne vaid vähestes areaali osades. Eesti asub areaali

loodeserval ning siin ja lähemates riikides on must-toonekure seisund ebasoodne. Liigi arvukus on Eestis praegu madalseisus (60–90 paari) ja populatsiooni produktiivsus on kesine. Must-toonekured pesitsevad vanas häirimatus metsas, toituvad pesast kaugel (kuni 40 km), eelistades looduslikke vooluveekogusid ja rändavad Aafrikasse talvituma. Seega on kõik need aspektid (pesapaikade, rändepeatuspaiade, talvitusalaade ja toitumisaalade kvaliteet) liigi soodsa seisundi saavutamisel olulised ja vajavad ühtmoodi tähelepanu. Must-toonekurg on Eestis pesapaiga suhtes väga valiv. Keskmise metsasus 3 km raadiuses pesast. Must-toonekured eelistavad inimtegevusest kaugel asuvaid puistuid. Uuringu tulemustest järeldus, et must-toonekurge ohustab pesitsemiseks sobivate vanade puistute killustumine.

Toitumisaikade arv ja kvaliteet on ellujäämise ja sigivuse seisukohalt määrava tähtsusega. Kaitse tegevuskava kohaselt peetakse toitumisaalade halvenenud kvaliteeti peetakse Eesti must-toonekure populatsiooni vähenenud produktiivsuse üheks põhiliseks põhjuseks (Rosenvaia ja Lõhmus 2003). Raadio- ja satelliit-telemeetriiliste uuringute andmetel võivad vanalinnud käia toitumas isegi kuni 25–40 km kaugusel poegadea pesadest.

Võrreldes 30 aasta taguse ajaga on must-toonekure leiukohtade arv Eestis vähenenud ligi kolm korda, ning leiuruute on varasemaga võrreldes juurde tulnud vaid Saaremaale. Liigi levikut ja arvukust Eestis mõjutavad kordades intensiivsemaks muutunud metsade majandamine, vooluveekogude paisutamine, karjäärade rajamine jms.

Must-toonekure elupaigad on eelkõige vanad, minimaalse häirimise ja soodsaate toitumisaikadega looduslikult mitmekesised metsamassiivid. Lisaks must-toonekurele elab talle pesituspaigaks sobivates vanades metsades veel kuni 400 ohustatud liiki. Seega toimib must-toonekurg teiste ohustatud liikide suhtes katusliigina (Must-toonekure kaitse tegevuskava).

Valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*) on väikesearvuline haudelind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning arvatud looduskaitsealuse alusel vähearvuka ja ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Eelistab vanemaia lehtpuu enamusega puistuid. Peamised ohutegurid on metsade majandamine, mille tulemusena väheneb metsade vanus ja rähnile sobivate elupaikade pindala (Eesti looduse infosüsteem^[3]).

Händkakk (*Strix uralensis*) on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ja arvatud looduskaitsealuse alusel III kategooria kaitsealuste liikide hulka. Händkakk pesitseb väga mitmesugustes vanemates metsades, eelistades kuuse ülekaaluga metsi. Arvukus varieerub Eestis erinevatel andmetel 1 300 - 2 500 paari vahel. Elupaigana eelistab händkakk lagedate alade või raielankidega piirnevaid mosaiikseid metsi (Eesti looduse infosüsteem).

Hallpea-rähn ehk hallrähn (*Picus canus*) on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ja arvatud looduskaitsealuse alusel III kategooria kaitsealuste liikide hulka (Eesti looduse infosüsteem).

Laanepüü (*Bonasa bonasia*) on Eestis arvatud III kaitsekategooriasse (2012), kuid on väljaspool kaitsealasid jahiuluk. Laanepüü pesitseb vaid terviklikes loodusmassiivides ja eelistatult võimalikult vanades metsades, kus mitmekesine puistustruktuur pakub vajalikku varju ja ka sobivaid toitumistingimusi. Suurimaks ohuteguriks on vanade metsade kadumine, lageraietega

elupaikade killustumine, raietega kaasnevast servamõjust tulenev röövluse suurenemine ja üldine metsamajandusega kaasnev puistute struktuuri muutus (Sookuninga looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025).

Värbkakk (*Glaucidium passerinum*) on Eestis hajusalt levinud harv haudelind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning arvatud looduskaitseaduse alusel vähearvuka ja ohustatud liigina III kategooria kaitsealuste liikide hulka. Värbkakk vajab pesitsemiseks vanu metsi, kus leidub õõnsustega puid. Peamine ohutegur on elupaikade hävimine metsamajandusliku tegevuse tõttu (Eesti looduse infosüsteem).

Laanerähn ehk kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*) on väikesearvuline haudelind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning arvatud looduskaitseaduse alusel vähearvuka ja ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Laanerähn elab suuremates loodusmaastikulaamades. Laanerähn eelistab vanemaid puistuid, kus on rohkelt kuivanud puid, soovitatavalt kuuski. Liik on levinud üle terve Eesti. Igal talvel rändab põhja poolt Eestisse laanerähni liigikaaslast, suurendades liigi kohapealset arvukust kaks kuni kolm korda. Laanerähni ohustavad tegurid on metsade majandamine, mille tulemusena väheneb metsade vanus ja rähnile sobivate elupaikade pindala (Eesti looduse infosüsteem).

Suured metsamassiivid loovad võimaluse ka teiste kaitse-eesmärgiks olevate lindude esinemiseks antud piirkonnas, täpsem ülevaade piirkonna linnustikust puudub.

Laulaste loodusala^[4]

Massiaru III liivkarjääri mäeeraldis piirneb Laulaste loodusalaga, mille kaitse-eesmärk on Natura 2000 võrgustiku I lisas nimetatud kaitstavate elupaigatüüpide jõed ja ojad (3260), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) kaitse. Mäeeraldisega piirneval Laulaste looduslal on suures ulatuses inventeeritud Natura elupaigatüüp 9010* (vanad loodusmetsad) ja nimetatud elupaigatüüp piirneb ka mäeeraldisega.

Vanade loodusmetsade elupaigatüüp esineb vähese inimõjuga või igasuguse inimõjuta kooslusel. Praeguseks on pea kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides vanadele loodusmetsadele iseloomulike omadustega puistud kadunud inimõju tõttu. Vanad loodusmetsad on elupaigaks paljudele ohustatud liikidele, eriti sammaltaimedele, seentele ja selgrootutele (mardikatele). Elupaigatüübile iseloomulikest loomadest on välja toodud ka laanerähn, valgeselg-kirjurähn ning väike-kirjurähn ning taimedest harilik kopsurohi. Kõik eelnimetatud liigid on inventeeritud mäeeraldisel lähistel. Vanad loodusmetsad on metsakooslus, mille veerežiim on rikkumata (st. kuivenduskraave pole). Seda tüüpi metsades leidub nii seente, sammalde kui soontaimede hulgas alati inimpelglikke (hemerofoobseid) liike tavaliselt rohkem kui 10 liiki. ^[5]

Jõgede ja ojade elupaigatüüp (Priivitsa jõgi) on mäeeraldisest ca 300 m kaugusel, lähim inventeeritud soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaigatüübi ala on ca 360 m kaugusel.

4. Kavandatava tegevuse eeldatavasse mõjupiirkonda jäävate teiste kaitstavate loodusobjektide kirjeldus

Laulaste looduskaitseala

Laulaste looduskaitseala on loodud EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitseks ning I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), vanade loodusmetsade (9010*), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitseks. Mäeeraldis piirneb suures ulatuses kaitse-eesmärgiks oleva vana loodusmetsa elupaigatüübiga.

Planeeritava Massiaru III liivakarjääri mäeeraldis piirneb Laulaste looduskaitseala Kalme sihtkaitsevööndiga^[6], mille kaitse-eesmärk on kaitstavate liikide elupaikade säilitamine, metsakoosluse taastamine vastavalt kaitse-eesmärgile ja metsaökosüsteemi arengu tagamine loodusliku protsessina^[7]. Sihtkaitsevööndis on keelatud loodusvarade kasutamine^[8]. Kuigi mäeeraldis ise ei paikne sihtkaitsevööndis, piirneb ta sellega suures ulatuses.

Kaitsealused taimeliigid:

Planeeritavast Massiaru III liivakarjäärist 340 -800 m kaugusel on III kategooria kaitsealuste taimeliikide leiukohad: *Lobaria pulmonaria* (harilik kopsusamblik), *Menegazzia terebrata* (harilik poorsamblik), *Thelotrema lepadinum* (harilik koobassamblik), *Huperzia selago* (harilik ungrukold) ja *Sphagnum wulfianum* (Wulfi turbasammal), II kategooria kaitsealustest taimeliikidest: *Carex disperma* (örn tarn) ja *Carex irrigua* (sagristarn).

Kaitsealused linnuliigid:

Mäeeraldisest umbes 740 m kaugusele jäävad I kategooria kaitsealuse *Ciconia nigra* (must-toonekurg) elupaik, II kategooria kaitsealustest liikidest 640 m kaugusel *Dendrocopos leucotos* (valgeselg-kirjurähn) ja umbes 660 m kaugusel *Picoides tridactylus* (laanerähn), umbes 1 km kaugusel *Glaucidium passerinum* (värbkakk) ja, III kategooria kaitse all olevatest liikidest umbes 300 m kaugusel olev *Strix uralensis* (händkakk), *Tetrastes bonasia* (laanepüü), 550 m kaugusel *Picus canus* (hallpea-rähn), *Dryocopus martius* (musträhn) ja *Accipiter gentilis* (kanakull) elupaik.

Vääriselupaikadest asuvad Massiaru III liivakarjäärist 490 m kaugusel põhjapool VEP204237 ja 570 m kaugusel loode suunas VEP117001.

Massiaru hoiuala

Ligikaudu 860 meetri kaugusel mäeeraldisest asub Massiaru hoiuala^[9], mis on ühtlasi Natura 2000 võrgustiku Põhja-Liivimaa linnuala. Massiaru hoiuala kaitse-eesmärk on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi nr 2009/147/EÜ I lisas nimetatud liikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse, on: herilaseviu (*Pernis apivorus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), kanakull (*Accipiter gentilis*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), teder (*Tetrao tetrix*), rukkirääk (*Crex crex*), sookurg (*Grus grus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), händkakk (*Strix uralensis*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), hallpea-rähn (*Picus canus*), musträhn (*Dryocopus martius*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*).

5. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muudele looduskaitsealadele

Laulaste loodusala ja Laulaste looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olev vanade loodusmetsade elupaigatüüp on vähese inim mõjuga või inim mõjuta kooslus, seetõttu mäeeraldisega piirnevas vanade loodusmetsade elupaigatüübis ei tohi muuta veerežiimi. Metsaelupaigatüübis leidub palju kaitsealuseid taimi, mis on väga tundlikud veerežiimi suhtes. Samuti avaldab metsa elustikule ja taimestikule mõju valgustingimuste muutus ning metsa tuultele avatuks muutumisel kaasnev tuulemurd. Planeeritava tegevusega kaasnev müra võib häirida Põhja-Liivimaa linnualal kaitse-eesmärgiks olevaid linnuliike.

Mäeeraldise lähedal (700 m kaugusel) asub must-toonekure elupaik. Must-toonekured valivad pesitsus- ja elupaigaks vaid inimtegevusest puutumatud, minimaalselt 3 km raadiusega metsad. Must-toonekure ohustab pesitsemiseks sobivate vanade puistute killustumine ja karjääri töötamisega kaasnev müra.

6. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

7. Kumulatiivne mõju

Taotletavast alast 410 m loode poole jääb Massiaru liivakarjäär (22,07 ha, kaevandamisluba nr L.MK/320352, loa omanik RMK) ja põhja poole ca 400 m Massiaru II liivakarjäär (82,38 ha, taotlus menetluses, loa taotleja osaühing Eesti Killustik).

Massiaru karjääridega kaasneb ulatuslik maastiku muutus (sh mõju Pärnu maakonna ja Häädemeeste valla rohelisele võrgustikule). Massiaru I-III karjäärid kasutavad eeldatavalt samu väljaveoteid. Koosmõju võib eeldatavalt avalduda ka pinna- ja põhjavee, pinnase, müra ja õhusaaste kaudu.

8. Muud keskkonnamõjud

Karjääri rajamisega kaasneb alati materjali väljavedu tellijani. Mõju teedale avaldub liiklusintensiivsuse kasvu kaudu väljaveoks kasutatavatel teedel, mis intensiivse kaevandamise korral ja kumulatiivselt koos teiste karjääridega võib ületada teede koormustaluvust. Taotluse järgi kasutatakse maavara väljaveoks olemasolevaid veoteid. MTÜ Massiaru Külade Ühendus on muuhulgas välja toonud, et Kabli-Massiaru kõrvalmaantee ja Laikssaare-Massiaru-Teaste tee on piirkonna elanikele eluliselt tähtsad, sest need on teed, mille kaudu pääsevad piirkonna elanikud küladest välja. Massiaru II KMH aruandes on analüüsitud väljaveoteede teemat ning on leitud, et Kabli-Massiaru tee väljaveoteena on piirkonna teedest kõige ebasobivam.

9. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Kavandatav tegevuskoht ja selle mõjuala asub suures ulatuses Natura 2000 võrgustiku Põhja-Liivimaa linnualaga ja Laulaste loodusala piirneval alal, mistõttu teadaoleva informatsiooni baasil ei ole võimalik mõju Natura alale välistada. Vajalik on põhjalikumalt hinnata kavandatud

liivakarjääri avamise ja töötamisega seotud mõjusid Natura 2000 Põhja-Liivimaa linnuala ja Laulaste loodusala kaitse-eesmärkidele ning arvestada koosmõjuga Massiaru I ja Massiaru II liivakarjääridega.

Uue karjääri rajamisega kaasneb rohelise võrgustiku pindala vähenemine ja häiring rohelise võrgustiku looduslikule seisundile eeldatavalt müra, tolmu, veerežiimi muutuste kaudu. Rohelisele võrgustikule avaldub mõju ulatus ei ole teada. Vajalik on seada rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks asjakohaseid leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid.

Põhjaveetase alaneb mõnevõrra väljatava maavaramahu arvelt veetase karjäärialal. Veetaseme alanemise ulatus sõltub kaevandatava materjali ning sellest välja nõrguva vee kogusest, sademetest, aurumisest, läbi külgmiste karjääriseinade ja -põhja filtreeruvast veest jm teguritest. Karjääri täpne mõju põhja- ja pinnaveerežiimile ei ole teada. Keskkonnaametil puuduvad ka andmed karjääri lähiala salv- ja puurkaevude kohta.

Valdav osa majapidamisi paiknevad karjäärist ebasoodsas suunas, st valdavate tuulte osas allatuult. Tahkete osakeste leviku ulatus ei ole planeeritava karjääri puhul täpselt teada ja vajab täiendavat analüüsimist. Samal põhjusel vajab selgitamist ka müra levik.

Massiaru karjääridega kaasneb ulatuslik maastiku muutus, Massiaru karjäärid kasutavad ka samu väljaveoteid. Koosmõju võib eeldatavalt avalduda ka pinna- ja põhjavee, pinnase, müra ja õhusaaste kaudu. Eeldatava koosmõju ulatus ei ole täpsemalt teada.

Karjääri rajamisega kaasnevad ka materjali väljaveoga seotud mõjud (müra, liiklusintensiivsuse kasv, teede seisukorra võimalik halvenemine, kumulatiivsus). Puudub teave, millised teed on sobilikud materjali väljaveoks ning milliseid leevendusmeetmeid tuleks rakendada.

Piiriülest mõju ette näha ei ole.

10. Eelhindangu järeldus

- eelhindamise tulemusel ei ole välistatud ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku Põhja-Liivimaa linnuala ja Laulaste loodusala kaitse-eesmärkidele. KMH käigus tuleb läbi viia Natura asjakohane hindamine;
- ei ole teada mõju piirkonna veerežiimile ja mõjuala majapidamiste veevarustusele;
- ei ole teada müra leviku ulatus Massiaru külale
- ei ole teada tahkete osakeste leviku ulatus Massiaru külale
- ei ole teada mõju ulatus Pärnu maakonna ja Häädemeeste valla rohelisele võrgustikule
- ei ole teada kumulatiivne mõju seoses Massiaru liivakarjääri ja taotletava Massiaru II liivakarjääriga
- ei ole teada materjali väljaveoga seotud mõjude ulatus.

Lähtudes eelnevast, on KMH vajalik eelnimetatud eeldatavalt oluliste keskkonnamõjude

väljaselgitamiseks.

KMH korraldus: KeHJS § 8 lg-te 1 ja 2 järgi kannab KMH-ga seotud kulud VALICECAR OÜ. KeHJS § 13 kohaselt tuleb VALICECAR OÜ koostada koostöös juhteksperdi või eksperdirühmaga juhteksperdi juhtimisel KMH programm ning esitada see Keskkonnaametile menetlemiseks. KMH programm on aluseks kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamisel ja KMH aruande koostamisel. Litsentseeritud juhteksperptide nimekirja leiab Keskkonnaministeeriumi veebilehelt: <https://envir.ee/media/1315/download>. KMH programmi koostamisel tuleb arvestada KeHJS § 18 lg-ga 7, mille kohaselt, kui arendaja ei ole 18 kuu jooksul KMH algatamisest arvates esitanud otsustajale KMH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks (eelnevalt tuleb läbida otsustaja poolne nõuetele vastavuse kontroll, asjaomastelt asutustelt seisukohtade küsimine ning avalikustamine), jätab otsustaja KMH algatamise aluseks olnud tegevusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle arendajale.

KeHJS § 11 lg 11 kohaselt kaevandamisloa taotluse menetlus peatub kuni KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest teavitamiseni ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded või KeHJS § 18 lg-s 7 sätestatud asjaolude ilmnemiseni.

II. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis 25.10.2021 kirjaga nr DM-110955-16 KeHJS § 11 lõike 22 ja haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 40 lõike 2 alusel ettevõttele VALICECAR OÜ, Häädemeeste Vallavalitsusele ja Põllumajandus- ja toiduametile käesoleva eelhinnangu ja KMH algatamise otsuse eelnõu tutvumiseks ning arvamuse ja seisukoha andmiseks kahe nädala jooksul.

Keskkonnaametile esitas arvamuse Põllumajandus- ja toiduamet 03.11.2021 kirjaga nr 6.2-1/10181-1 (registreeritud 03.11.2021 Keskkonnaameti süsteemis KOTKAS nr DM-110955-17) ja VALICECAR OÜ lepinguline esindaja vandeadvokaat Armand Reinmaa (Reinmaa & Partnerid Advokaadibüroo) 05.11.2021 kirjaga (registreeritud 08.11.2021 Keskkonnaameti süsteemis KOTKAS nr DM-110955-19).

Keskkonnaameti selgitused ja seisukohad:

2.1 VALICECAR OÜ 05.11.2021 kiri

VALICECAR OÜ leiab, et *Keskkonnaametil tuleks uuesti hinnata keskkonnamõju hindamise algatamise vajadus VALICECAR OÜ Massiaru III liivakarjääri mäeeraldise kaevandamisloa taotlusele ning otsustada keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine.*

Selgituseks, et ettevõttele esitatav KMH eelhinnang ei ole HMS § 51 kohane haldusakt vaid menetlustoiming. HMS § 5 lg 1 kohaselt menetlustoimingu vormi ja muud haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel, kui seaduse või määrusega ei ole sätestatud teisiti.

Keskkonnaameti poolt koostatud KMH eelhinnang on koostatud lähtuvalt KeHJS § 6¹ ja eelhinnangu täpsustatud sisu nõuetest mis on kehtestatud KeHJS § 6¹ lg 5 alusel

Keskkonnaministri poolt antud määruses nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“. Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud kaevandamisloa taotlust ja Keskkonnaregistri infot. Massiaru II karjääri (mis asub ca 400 m põhja pool taotletavast alast) kohta koostatud KMH hinnangut ja selle tulemusi ei saanud antud eelhindangu andmisel otseselt kasutada, sest karjääri ning selle mõjuala keskkonnatingimused on teistsugused (sh karjäär asub võrreldes Massiaru II karjääriga oluliselt ebasoodsamas asukohas). Samuti ei saa otseselt määrata mõju Natura 2000 aladele kuna Laulaste loodusala ja Põhja-Liivimaa linnuala on eraldatud Massiaru II liivakarjäärist Kabli-Massiaru kõrvalmaanteega, mis on nagu puhvriks. Massiaru III taotletav karjäär aga piirneb vahetult Natura 2000 aladega ja mõjutaks neid otseselt. Keskkonnaamet peab andma hinnangu juhtumipõhiselt, so andma konkreetsel juhul hinnangu tuginedes konkreetse tegevusega seotud asjaoludele.

Antud KMH eelhindangus on põhirõhk suunatud Natura 2000 eelhindangule ja alade iseloomustusele, sest kavandatud kaevandustegevus vahetult piirneval alal ei ole seotud nende kaitse-eesmärkidega ja võib neid mõjutada. Sellest tulenevalt on Natura hindamise eesmärk hinnata kavandatava tegevuse mõju alade kaitse-eesmärkidele. Hindamise tulemusel peab olema võimalik järeldada, et kas tegevus ei ohusta alade terviklikkust. Alade terviklikkus on tagatud, kui aladel säilivad need elupaigad ja liikide populatsioonid, mille kaitseks ala on määratud ehk see on selgelt seotud ökoloogilise terviklikkusega ja ökoloogiliste funktsioonide toimimisega. Iga üksiku kaitse-eesmärgiks oleva liigi isendi hävimine või surm ei pruugi olla ala kaitse-eesmärkidest lähtudes oluline ega tähendada, et ala terviklikkus on ohus. Kui aga kavandav tegevus avaldab mõju kaitse-eesmärkide säilimisele või saavutamisele, siis mõjutab see paratamatult ebasoodsalt ala terviklikkust.

Eeltoodut arvesse võttes **ei ole** Massiaru III mäeeraldisel kavandatava kaevandamistegevuse võimalik mõju Põhja-Liivimaa linnuala ja Laulaste loodusale teada ning negatiivne mõju ei ole olemasoleva info põhjal välistatud. Vastavalt Euroopa Ühenduste Nõukogu 21.04.1992 direktiivi 92/43/EMÜ *looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta* preambulale **tuleb asjakohane hinnang anda iga kava või programmi kohta, mis tõenäoliselt oluliselt mõjutab juba määratud ala kaitse-eesmärke**. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 30.11.2009 DIREKTIIV 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta artikkel 3 p 2 b näeb ette nii kaitseala sees kui ka sellest väljaspool asuvate linnustiku elupaikade hooldus ja hoidmine vastavalt nende ökoloogilistele vajadustele.

Vastavalt Riigikogus 22.02.2005 vastu võetud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lg 1 punktile 2 **on keskkonnamõju hindamine kohustuslik, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik**.

Kavandatud kaevandamine ei ole seotud kaitsealade kaitsekorraldusega ega selleks otseselt vajalik. Eeltoodud põhjal ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega ei kaasne olulist ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele. **Seega on Keskkonnaamet endiselt seisukohal, et tuleb jätkata Natura asjakohase hindamisega ja algatada KMH.**

2.2 Põllumajandus- ja toiduamet 03.11.2021 kiri nr 6.2-1/10181-1

Karjääriala idapoolne lahustükk (karjääri ala II) asub peaaegu täielikult Keskuse (Massiaru) (MS 6115180030100 kood 001) maaparandusehitisel. Kavandatavat karjääri ala läbivad kollektorid, milledest sõltub veerežiim väljaspool karjääri ala asuvatel maaparandusehitise osadel. Karjääri lahustükkide vahel kulgeb maaparandusehitise eesvool. Eesvoolu veekaitsevööndiga uuringuruumil kattumist ei ole. Põllumajandus- ja Toiduamet nõustub eelhinnangu järelدusega, et KMH on vajalik eeldatavalt oluliste keskkonnamõjude väljaselgitamiseks. PTA ei esita märkusi või vastuväiteid Massiaru liivamaardla Massiaru III liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusele KMH algatamise otsuse eelnõu kohta.

Keskkonnaamet nõustub Põllumajandus- ja toiduamet seisukohtadega ning arvestab nendega KMH menetluses.

III. OTSUS

Lähtudes eelnevast ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lg-le 1, §-le 3¹, § 6 lg 2 p-le 2, § 9 lg-le 1, § 11 lg-tele 2, 4 ja 11, § 12 lg-le 1, § 18 lg-le 7, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 3 p-le 4 ja § 15 p-le 8, ning tuginedes Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Ringmajanduse osakonna põhimäärus“ punktile 1.1.5. ja Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/232 „Keskkonnaameti teabehalduse kord“ punktile 4.3 ning käesolevas eelhinnangus esitatud kaalutlustele, **otsustan:**

1. **Algatada keskkonnamõju hindamine VALICECAR OÜ Massiaru III liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamisloa taotlusele.**
2. **KMH käigus tuleb hinnata eelhinnangus nimetatud mõjusid, mille hulka kuulub ka Natura asjakohase hindamise läbiviimine.**
3. **Keskkonnauuringutest tuleb teostada karjääri mõjuala majapidamiste salv-ja puurkaevude inventuur, müra ja tahkete osakeste modelleerimine. Täiendavate keskkonnauuringute vajadus tuleb välja selgitada keskkonnamõju hindamise programmi koostamise käigus.**
4. **Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta.**
5. **Eeldatav kumulatiivne mõju, mõju ulatus ning olulisus tuleb selgitada välja KMH käigus.**
6. **Ettevõttel VALICECAR OÜ Eesti esitada KMH programm Keskkonnaametile nõuetele vastavuse kontrollimiseks hiljemalt 18 kuu jooksul käesoleva KMH algatamise otsusest arvates. Vastasel juhul jätab Keskkonnaamet 25.08.2020 esitatud kaevandamisloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle VALICECAR OÜ.**
7. **Massiaru III liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamisloa taotluse menetlus peatub kuni KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest teavitamiseni ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded või KeHJS § 18 lg-s 7 sätestatud asjaolude ilmnemiseni.**

8. KMH-ga seotud kulud kannab VALICECAR OÜ.

Keskkonnaamet teavitab VALICECAR OÜ Massiaru III liivakarjääri mäeeraldise kaevandamisloa taotluse KMH algatamisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

[1] Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ p 1 ap 44

[2] Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105 „Must-toonekure (Ciconia nigra) kaitse tegevuskava“

[3] Eesti looduse infosüsteem (EELIS) www.eelis.ee

[4] Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ p 2 ap 188

[5] Jaanus Paali 2007 a „Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat“

[6] Vabariigi Valitsuse 22.12.2005 määrus nr 319 „Laulaste looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ (KE) § 8 lg 2 p 2

[7] KE § 9

[8] KE § 11 p 2

[9] Vabariigi Valitsuse 18.05.2007 määrus nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas“ § 1 lg 1 p 15

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Rahe

peaspetsialist juhataja ülesannetes

maapõuebüroo

Teadmiseks: Häädemeeste Vallavalitsus, Põllumajandus- ja Toiduamet

Aare Mark

Aare.Mark@keskkonnaamet.ee

Kadri Hänni 527 7419

Kadri.Hanni@keskkonnaamet.ee

Toomas Kalda 510 7975

toomas.kalda@keskkonnaamet.ee